

**Notat om afvejningen mellem det frie valg af skole og institution
og fordeling af børn**

Sagsnr.
2008-47044

Dokumentnr.
2008-199243

Baggrund

Den 12. marts 2008 besluttede Børne- og Ungdomsudvalget at Børne- og Ungdomsforvaltningen skulle udarbejde:

*”et oplæg til drøftelse af nytænkning af
skoledistrikterne, lokale skoler og sammenhæng med
daginstitutionerne”.*

Der er grundlæggende to ”håndtag”, der kan reguleres på, hvis man vil nytænke fordelingen af børn og unge blandt eksisterende tilbud.

- Man kan se på grundvilkårene/rammebetingelserne på et område. Disse udgøres f.eks. af:

- Fysisk kapacitet

- Geografi
- Lovgivning.
  - Man kan se på reguleringsmulighederne inden for rammen. Disse udgøres f.eks. af:
- Kvoterings/fordelings-principper
- Incitamentsstrukturer såsom profilskoler, heldagsskoler, social kompensation, øget timetal m.v.
- Politiske initiativer såsom "Brug Folkeskolen", "Københavnmodellen" og "Mangfoldighedsprojektet".

Nedenfor beskrives grundvilkårene og nuværende reguleringsbetingelser, og det søges at afdække, hvilke ønsker der kan være til området f.eks. i forhold til en mere ligelig fordeling af et- og tosprogede elever.

Forvaltningens overordnede anbefaling er, at man i mindst mulig grad regulerer via ændring af rammebetingelserne med henblik på at opnå det mest ønskelige politiske mål, da ændringer af rammebetingelserne har en række andre affødte konsekvenser i relation til faktuelle forhold (såsom kapacitet, geografi og lovgivning). Der skal i stedet afdækkes muligheder for regulering, som så vidt muligt kan gennemføres inden for rammebetingelserne.

Dette notat fremlægges sammen med den konkrete indstilling om skoledistrikter for 2009/2010, som fremlægges på nuværende tidspunkt med henblik på hele den høringsproces, der skal være gennemført inden årets slutning.

Det vil sige, at eventuelle ændringer i rammebetingelserne i udgangspunktet først vil kunne gennemføres fra skoleåret 2010-2011, mens det vil være muligt at gennemføre forsøg inden for rammerne også i skoleåret 2009-2010.

I nuværende indstilling omkring grunddistrikter, lægges der således ikke op til ændringer i grunddistrikterne på baggrund af forsøg. Der er derimod ændringer i forbindelse med:

- Mere hensigtsmæssig fordeling af børnene på Vesterbro (geografi og kapacitet)
- Fordeling af børn fra Sydhavnen indtil der kommer en ny skole (geografi og kapacitet)
- Fordeling af børn fra Voldparkens skole (geografi og kapacitet)

1. Forudsætningerne

Forældrenes rettigheder ved skoleindskrivning hhv. indskrivning i vuggestue/børnehave er fastlagt dels af lovgivning og yderligere af rettigheder besluttet i BR og BUU.

Regler for optagelse på skole, hhv. i daginstitution:

- Love: Folkeskoleloven (grunddistrikterne), lov om frit skolevalg.
BR: Søskendehensyn, Københavnermodellen for Integration, maksimal kapacitet på skolerne og klassekvotient-24-regel.
- Love: Dagtilbudsloven.
- BR: Beslutning om pasningsgaranti indenfor 4 km, i distrikt, eller nabodistrikt, anvisningsregler, Mangfoldighedsprojektet m.m.

2. Fastlæggelse af grunddistrikterne

Skolernes grunddistrikter er fastlagt på baggrund af hensynet til elevunderlaget og kapaciteten på skolerne, samt:

- Hensyn til Faglighed For Alle beslutning der tilstræber en balanceret elevsammensætning med 50 % tosprogede i grunddistrikterne (BR)
- Trafiksikre skoleveje
- Sammenhængende grunddistrikter

På denne baggrund er tilstræbt en balanceret elevsammensætning på skolerne. Konkret er målet, at der højst må være 50 % tosprogede elever i grunddistrikterne (bortset fra heldagsskolerne, hvor denne særlige skoleform skal løfte integrationsopgaven, samt enkelte andre skoler, hvor boligsituationen pt. ikke muliggør målopfyldelse). Endvidere reserverer skoler med få tosprogede elever pladser til integration af tosprogede fra nabodistrikterne.

Ligeledes har BUU iværksat en analyse (BUF / TMF) af sikre skoleveje og muligheder for forbedringer heraf, og der er afsat midler i Anlægsplanen for 2008-2010 til gennemførelse af disse initiativer.

Idet ændringer i grunddistrikterne har betydning for borgernes rettigheder og ofte opleves som en ulempe af borgerne, foretages der som regel kun ændringer, når dette er nødvendigt for at få skolernes kapacitet til at passe til antallet af børn med retskrav på optagelse på skolen og efter indhentet udtalelse fra de berørte skolebestyrelser (jf. folkeskoleloven). Hver gang der gennemføres en ændring bevares søskendehensyn fra ”den gamle rode”. Det vil sige, at jo flere rodeændringer, der gennemføres omkring en skole, des flere familier vil

der være spredt i roderne rundt omkring, som har rettigheder til at placere deres børn på en anden skole, end den i hvis grunddistrikt de bor.

Dagtilbuddene har ikke egne grunddistrikter, da der er over 500 dagtilbud, i stedet for er dagtilbuddene tilknyttet et af de 8 lokale distrikter, som kommunen er opdelt i. Dette betyder, at der altid vil være en række dagtilbud, som ligger i samme område som kommunens 55 almindelige folkeskoler.

3. Forældrerettigheder.

Dagtilbud

Forældre har ret til at skrive deres barn op til to typer 0-2 års tilbud (vuggestue, dagpleje).

Pasningsgarantien er defineret som, at forældrene skal have et tilbud ved behov. Forældrene har ret til et tilbud senest to måneder efter, at de har skrevet sig på "Københavnerlisten". I forhold til Københavnerlisten, så er der fra politisk side en målsætning om, at den tilbudte plads maksimalt må være fire kilometer fra bopælen. Dette er et politisk fastlagt serviceniveau, som er besluttet i Københavns Kommune. I forhold til de nationalt fastsatte regler, så er en kommune forpligtet til at tilbyde forældre en plads, men ikke indenfor et minimums afstandskriterium.

Opskrivningen til børnehave sker helt automatisk, når barnet meldes i vuggestue. Forældrene har ret til at angive tre vejledende ønsker til børnehave, som pladsanvisningen søger at imødekomme. Pladsanvisningen skal sikre, at der tilbydes en plads inden for fire kilometer, medmindre et af forældrenes specifikke ønsker ligger uden for denne grænse. Anvisningen af børnehavepladser sker efter aldersanciennitet.

Hvis dagtilbuddene deles op i mindre distrikter, vil dette være en udfordring i forhold til at holde pasningsgarantien, da det vil reducere muligheden for at tilbyde børnene en plads inden for de givne rammer.

Borgerrepræsentationen har besluttet projektet 'Mangfoldighed i Dagtilbud', som via forskellige metoder skal skabe mere ligelig fordeling af et- og tosprogede børn i dagtilbud. Projektet dækker ca 1/3 af byen.

En af metoderne i projektet er at give tosprogede børn fortrinsret til særlige sprogpladser i institutioner med mange etnisk danske børn. Forvaltningen er i øjeblikket i gang med at afklare, om det er lovligt at give etnisk danske børn fortrinsret til pladser i daginstitutioner med høj andel af tosprogede, og om der kan gennemføres en anvisningspraksis

for dette. Forvaltningen forventer svar fra Velfærdsministeriet inden sommerferien og vil efterfølgende forelægge udvalget evt. muligheder.

Skole

Forældrene har qua lovgivningen og BR / BUU beslutningerne en række rettigheder ved indskrivning til skole.

Forældrene har således ret til at:

- Få deres børn optaget på den lokale skole (Folkeskoleloven)
- Ret til optagelse på andre skoler efter eget valg, hvor der er plads (Folkeskoleloven)
- Optagelse på samme skole som større søskende (BR / BUU)
- Nogle tosprogede børn får tilbud om optagelse på en skole, hvor der ikke er mange tosprogede elever i forvejen (BR / BUU)

Det bemærkes endvidere, at der i loven om 'mere frit skolevalg' gives mulighed for sprogtest og anvisning af tosprogede børn til bestemte skoler på baggrund af resultaterne i denne sprogtest. Fremgangsmåden kendes bl.a. fra Albertslund og kaldes Albertslundmodellen. Denne mulighed har København indtil videre ikke anvendt, idet der her er lagt vægt på, at tosprogede får et tilbud, og at ordningen er frivillig for de tosprogede familier. Dette gennemføres inden for Københavnermodellen for Integration.

Når eleverne er optaget på en skole, dannes klasserne på baggrund af de af folkeskolelovens bestemmelser om klassesdannelsen, samt de af BUU vedtagne kriterier for klassesdannelsen (kammeratskabsgrupper m.v.), og børnene indskrives derefter, så vidt muligt, i samlede klasser i de til skolen knyttede fritidshjem/KKFO. Der er endvidere følgeordning fra skolen til fritidshjemmet for alle 0. og 1. klasseelever.

4. Sammenhæng mellem skole og børnehave/vuggestue

Forældrene har forskellige rettigheder og muligheder ved indskrivningen til skole hhv. vuggestue.

Forældrenes prioriteringer og valg medfører, at overgangen fra børnehave til skole kan betyde farvel til kammerater i børnehaven. Dels fordi kammeraterne ikke er skolemodne, eller fordi forældrene vælger forskellige skoler.

I praksis har hovedparten af forældrene mulighed for at vælge den samme skole til deres barn, som kammeraterne gør. I nogle tilfælde har pågældende skole imidlertid ikke plads til at optage alle skolesøgende fra samme børnehave, men kun dem der har krav på optagelse i skolen (bor i skolens grunddistrikt).

Den praktiske måde, som forældrene kan sikre deres børn en plads sammen med andre børn fra samme dagtilbud, er ved at skrive sig op til de samme vuggestuer/børnehaver, som nabobørnene hjemme i boligkarreen vælger. Dermed kan forældrene være næsten sikre på, at alle børnene i pågældende vuggestue også har ret til samme skole, når den tid kommer. Dog er der en række andre kriterier, som forældrene vælger plads efter, og det er ikke alle, der prioriterer højest, at deres børn kan følges i den sammen grundskole.

5. Idekatalog til drøftelse

Der er to overordnede hensyn, der skal afbalanceres, når man disponerer optaget i institutioner og skoler – nemlig:

- 1) Frit valg af skole og daginstitution
- 2) Ønsket om en blandet børne- og elevsammensætning i institutionerne og på skolerne.

Nedenfor gives i punktform nogle ideer til, hvordan man kan arbejde videre med en regulering af området.

Ændringer inden for rammebetingelserne

1) Københavnermodellen kan udvides til flere skoler, hvilket dog først bør gøres efter en evaluering af effekten af den nuværende model og dens resultater.

2) Udvalget kan beslutte, at forvaltningen skal anvende de i lovgivningen anviste muligheder for at sprogteste børn i dagtilbud og derefter anvise børn med ringe sprogkunderskaber til bestemte skoler efter behov – ”Albertslundmodellen” (jf. vedlagte notat fra Undervisningsministeriet om evaluering af det frie skolevalg).

3) Der kan analyseres, hvilke muligheder der er for forsøgsprojekter i et udvalgt distrikt med øget samarbejde mellem børnehaver og skoler. Evt. via en udvidet form for samtænkning mellem børnehaver, skoler og fritidsordninger. Der har tidligere været udtrykt ønske om en sådan tilknytning Amager, i Bispebjerg og på Nørrebro. En sådan analyse bør indledes med en behovsafdækning blandt forældrene i forhold til, om de ønsker en sådan sammenhæng højest prioriteret.

Ændringer i rammebetingelserne gældende fra skoleåret 2010/2011

4) Der kan udarbejdes en ny analyse af mulighederne for at føre 'tosprogede roder' til skoler med hovedsageligt dansksprogede elever.

Det skal bemærkes, at denne analyse sidst blev udarbejdet i forbindelse med Faglighed For Alle, hvor målet var, at ingen skoler skulle have mere end 50 % tosprogede i sit grunddistrikt, hvilket er opfyldt i dag. Dog bortset fra:

- De tre heldagsskoledistrikter
- Enkelte skoler, hvor befolkningsgrundlaget og skolernes placering har gjort det fysisk umuligt, hvorfor disse er medtaget i Københavnermodellen
- Bavnehøj skole, hvor P&K på grund af udsat skoleprojekt i Sydhavnen foreslår ændring af grunddistriktet i den fremlagte indstilling, hvorfor denne skole ikke kan få en ændret rodeinddeling, før Sydhavnsskolen står klar.

5) Københavns Kommune kan ansøge Undervisningsministeriet om en fornyet dispensation fra folkeskolelovens bestemmelser.

Undervisningsministeriet har før givet dispensation fra folkeskolelovens bestemmelser om grunddistrikter i et konkret tilfælde.

Dispensationen er benævnt ”fælles indskrivning” på Havremarken – Jagtvejens Skole på Nørrebro. Hensigten hermed var bl.a. at opnå en mere balanceret fordeling af tosprogede elever mellem disse to skoler. Den nuværende erfaring med dette projekt er, at der ved første års indskrivning ikke kom en mere balanceret fordeling af tosprogede elever mellem de to skoler og, at forsøget ikke havde den ønskede effekt. Dette skyldtes bl.a. andet, at dispensationen blev givet på betingelse af, at forældreønskerne skulle imødekommes så vidt muligt (det frie skolevalg).